

Teismo praktikos rinkinys

TEISINGUMO TEISMO (didžioji kolegija) SPRENDIMAS

2022 m. birželio 20 d.*

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą – Teismų bendradarbiavimas civilinėse ir komercinėse bylose – Reglamentas (EB) Nr. 44/2001 – Kitoje valstybėje narėje priimto teismo sprendimo pripažinimas – Nepripažinimo pagrindai – 34 straipsnio 3 punktas – Teismo sprendimas, nesuderinamas su ankstesniu teismo sprendimu, priimtu dėl ginčo tarp tų pačių šalių valstybėje narėje, kurioje siekiama sprendimo pripažinimo – Sąlygos – Reglamento (EB) Nr. 44/2001 nuostatų ir pagrindinių tikslų paisymas priimant ankstesnį teismo sprendimą, kuriame pakartojamas arbitražo sprendimas – 34 straipsnio 1 punktas – Valstybės narės, kurioje siekiama sprendimo pripažinimo, viešajai tvarkai akivaizdžiai prieštaraujantis pripažinimas – Sąlygos“

Byloje C-700/20

dėl *High Court of Justice (England & Wales), Queen's Bench Division (Commercial Court)* (Aukštasis Teisingumo Teismas (Anglija ir Velsas), Karalienės suolo skyrius (Komercinių bylų kolegija), Jungtinė Karalystė) 2020 m. gruodžio 21 d. nutartimi, kurią Teisingumo Teismas gavo 2020 m. gruodžio 22 d., pagal SESV 267 straipsnį pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą byloje

London Steam-Ship Owners' Mutual Insurance Association Limited

prieš

Kingdom of Spain

TEISINGUMO TEISMAS (didžioji kolegija),

kuri sudaro pirmininkas K. Lenaerts, pirmininko pavaduotojas L. Bay Larsen, kolegijų pirmininkai K. Jürimäe, C. Lycourgos, E. Regan, I. Jarukaitis ir N. Jääskinen, teisėjai M. Ilešič, J.-C. Bonichot, M. Safjan (pranešėjas), A. Kumin, M. L. Arastey Sahún, M. Gavalec, Z. Csehi ir O. Spineanu-Matei,

generalinis advokatas A. M. Collins,

posėdžio sekretorė C. Strömholm, administratorė,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį ir įvykus 2022 m. sausio 31 d. posėdžiui,

* Proceso kalba: anglų.

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

- *London Steam-Ship Owners' Mutual Insurance Association Limited*, atstovaujamos *solicitors* A. Song ir M. Volikas, *barristers* A. Thompson ir C. Tan, QC C. Hancock ir T. de la Mare,
- Jungtinės Karalystės vyriausybės, atstovaujamos L. Baxter, B. Kennelly ir F. Shibli,
- Vokietijos vyriausybės, atstovaujamos J. Möller, U. Bartl ir M. Hellmann,
- Ispanijos vyriausybės, atstovaujamos S. Centeno Huerta, A. Gavela Llopis, S. Jiménez García ir M. J. Ruiz Sánchez,
- Prancūzijos vyriausybės, atstovaujamos A. Daniel ir A.-L. Desjonquères,
- Lenkijos vyriausybės, atstovaujamos B. Majczyna ir S. Żyrek,
- Šveicarijos vyriausybės, atstovaujamos M. Schöll,
- Europos Komisijos, atstovaujamos C. Ladenburger, X. Lewis ir S. Noë,

susipažinęs su 2022 m. gegužės 5 d. posėdyje pateikta generalinio advokato išvada,

priima šį

Sprendimą

- 1 Prašymas priimti prejudicinį sprendimą pateiktas dėl 2000 m. gruodžio 22 d. Tarybos reglamento (EB) Nr. 44/2001 dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose pripažinimo ir vykdymo (OL L 12, 2001, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 19 sk., 4 t., p. 42; klaidų ištaisymas OL L 290, 2014 10 4, p. 11) 1 straipsnio 2 dalies d punkto ir 34 straipsnio 1 ir 3 punktų išaiškinimo.
- 2 Šis prašymas pateiktas nagrinėjant *London Steam-Ship Owners' Mutual Association Limited* (toliau – *London P&I Club*) ir *Kingdom of Spain* (Ispanijos Karalystė) ginčą dėl Ispanijos teismo priimto sprendimo pripažinimo Jungtinėje Karalystėje.

Teisinis pagrindas

Sąjungos teisė

Reglamentas Nr. 44/2001

- 3 Reglamento Nr. 44/2001 16 konstatuojamojoje dalyje nurodyta:

„Tarpusavio pasitikėjimas, vykdamas teisingumą [Europos Sąjungoje], pateisina valstybėje narėje priimtų teismo sprendimų automatišką pripažinimą, nepradedant jokio proceso, išskyrus tuos atvejus, kai kyla ginčas.“

4 Šio reglamento 1 straipsnio 1 ir 2 dalyse numatyta:

„1. Šis reglamentas taikomas civilinėse ir komercinėse bylose, neatsižvelgiant į teismo pobūdį. Jis ypač netaikomas mokesčių, muitinių arba administracinėms byloms.

2. Šis reglamentas netaikomas:

<...>

d) arbitražui.“

5 Reglamento Nr. 44/2001 II skyrius „Jurisdikcija“ suskirstytas į dešimt skirsnių.

6 Šio skyriaus 3 skirsnyje reglamentuojama jurisdikcija dėl bylų, susijusių su draudimu.

7 Šio reglamento 13 straipsnyje, esančiame šiame skirsnyje, nustatyta:

„Šio skirsnio nuostatų galima nesilaikyti tik pagal susitarimą, kuris:

<...>

5) yra susijęs su draudimo sutartimi, sudaryta dėl vienos ar daugiau 14 straipsnyje nustatytų rizikos rūšių.“

8 Šio reglamento 14 straipsnyje, kuris taip pat yra tame skirsnyje, nurodyta:

„13 straipsnio 5 dalyje minimos rizikos rūšys yra šios:

1) visų rūšių nuostoliai arba žala, kuriuos patiria:

a) jūroje plaukiojantys laivai, vandenyje arba atviroje jūroje esantys įrenginiai arba orlaiviai, kylančios iš pavojų, susijusių su jų naudojimu komerciniams tikslams;

<...>

2) visų rūšių atsakomybė, kita nei atsakomybė už keleivių kūno sužalojimą arba jų bagažo praradimą ar sugadinimą:

a) kuri atsiranda dėl 1 dalies a punkte nurodytų laivų, įrenginių arba orlaivių naudojimo arba eksploatacijos, jeigu valstybė, kurioje tokie orlaiviai yra registruoti, nedraudžia sudaryti susitarimų dėl tokios rizikos draudimo jurisdikcijos;

<...>“

- 9 Reglamento Nr. 44/2001 II skyriaus 7 skirsnyje reglamentuojamas susitarimas dėl jurisdikcijos; jame yra, be kita ko, šio reglamento 23 straipsnis, jo 1 dalyje nustatyta:

„Jeigu šalys, kurių vienos arba daugiau nuolatinė gyvenamoji vieta [ar buveinė] yra valstybėje narėje, yra susitarusios, kad valstybės narės teismas arba teismai turi jurisdikciją spręsti bet kuriuos ginčus, kilusius arba galinčius kilti dėl konkrečių teisinių santykių, minėtas teismas arba minėti teismai turi jurisdikciją. Tokia jurisdikcija yra išimtinė, jeigu šalys nebuvo susitarusios kitaip. Toks jurisdikciją suteikiantis susitarimas:

a) priimamas arba paliudijamas raštu; arba

b) priimamas tokia forma, kuri atitinka šalių tarpusavyje nustatytą praktiką; arba

c) tarptautinės prekybos arba komercijos srityje priimamas tokia forma, kuri atitinka panaudojimą, apie kurį šalys žino arba turėjo žinoti, ir kurį tokioje prekyboje arba komercijoje plačiai žino ir vykdo sutarčių, susijusių su konkrečia prekyba arba atitinkama komercija, šalys.“

- 10 To paties II skyriaus 9 skirsnyje, kuriame reglamentuojama *lis pendens* ir susiję ieškiniai, yra, be kita ko, šio reglamento 27 straipsnis; jame numatyta:

„1. Jeigu skirtingų valstybių narių teismuose iškeliomos bylos [dėl to paties dalyko] [,] tuo pačiu ieškinio pagrindu ir tarp tų pačių šalių, bet kuris teismas, kitas nei teismas, kuriame buvo iškelta pirmoji byla, savo iniciatyva sustabdo bylos procesą, kol nustatoma pirmojo iškėlusio bylą teismo jurisdikcija.

2. Jeigu nustatoma teismo, kuriame buvo iškelta pirmoji byla, jurisdikcija, bet kuris teismas, kitas nei pirmiau nurodytas teismas, atsisako jurisdikcijos pastarojo naudai.“

- 11 Reglamento Nr. 44/2001 III skyriuje „Teismo sprendimų pripažinimas ir vykdymas“ yra 32–56 straipsniai.

- 12 Šio reglamento 32 straipsnyje nustatyta:

„Šiame reglamente „teismo sprendimas“ reiškia bet kokią valstybės narės teismo sprendimą, nepaisant to kaip jis yra įvardijamas, įskaitant dekretą, įsakymą, nutartį ar teismo įsakymą [vykdomąjį raštą], taip pat ir teismo pareigūno nurodymą dėl sumokėtino žyminio mokesčio bei išlaidų, susijusių su bylos nagrinėjimu.“

- 13 Šio reglamento 33 straipsnyje numatyta:

„1. Vienoje valstybėje narėje priimtas teismo sprendimas turi būti pripažintas kitoje valstybėje narėje nereikalaujant pradėti kokio nors specialaus proceso.

2. Bet kuri suinteresuota šalis, kuri pateikia teismo sprendimo pripažinimo klausimą kaip ginčo esmę, gali pagal šio skyriaus 2 ir 3 skirsniuose numatytą tvarką, kreiptis dėl nutarties dėl teismo sprendimo pripažinimo išdavimo.

3. Jei proceso baigtis valstybės narės teisme priklauso nuo neesminio pripažinimo klausimo nustatymo, teismas turi jurisdikciją tokio klausimo nusprendimui.“

14 To paties reglamento 34 straipsnyje nustatyta:

„Teismo sprendimas nėra pripažįstamas:

1) jei toks pripažinimas yra aiškiai prieštaraujantis valstybės narės, kurioje siekiama jį pripažinti, viešajai tvarkai;

<...>

3) jei jis yra nesuderinamas su sprendimu, priimtu dėl ginčo tarp tų pačių šalių prašomoje sprendimo pripažinimo valstybėje narėje;

<...>“

15 Reglamento Nr. 44/2001 35 straipsnis suformuluotas taip:

„1. Be to, sprendimas nėra pripažįstamas, jei jis prieštarauja II skyriaus 3, 4 ar 6 skirsniams, arba 72 straipsnyje numatytu atveju.

2. Nagrinėdamas [nagrinėdami] pirmiau minėtoje dalyje numatytus jurisdikcijos pagrindus, prašomas teismas ar kompetentinga institucija yra įpareigotas kilmės valstybės narės teismo faktų aiškinimu [yra saistomi nustatytų faktų, kuriais kilmės valstybės narės teismas grindė savo jurisdikciją].

3. Priklausomai nuo [nepažeidžiant] 1 dalies, kilmės valstybės narės teismo jurisdikcija gali nebūti [negali būti] peržiūrima. 34 straipsnio 1 punkte minimas viešosios tvarkos kriterijus negali būti taikomas taisyklėms dėl jurisdikcijos.“

16 Šio reglamento 43 straipsnio 1 dalyje numatyta:

„Bet kuri šalis gali apskųsti nutartį, susijusią su prašymu dėl teismo sprendimo paskelbimo vykdytinu.“

Reglamentas (ES) Nr. 1215/2012

17 Reglamentas Nr. 44/2001 buvo panaikintas ir pakeistas 2012 m. gruodžio 12 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES) Nr. 1215/2012 dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose pripažinimo ir vykdymo (OL L 351, 2012, p. 1).

18 Reglamento Nr. 1215/2012 12 konstatuojamoji dalis suformuluota taip:

„šis reglamentas neturėtų būti taikomas arbitražui. Jokia šio reglamento nuostata neturėtų būti užkertamas kelias valstybės narės teismui, į kurį buvo kreiptasi pateikiant ieškinį dėl dalyko, dėl kurio šalys sudarė arbitražinį susitarimą, nukreipti šalis į arbitražo procesą arba sustabdyti ar nutraukti bylos nagrinėjimą, arba nagrinėti, ar arbitražinis susitarimas pagal jo nacionalinę teisę yra niekinis, negaliojantis arba negali būti įvykdytas.

Valstybės narės teismo priimtam sprendimui dėl to, ar arbitražinis susitarimas yra niekinis, negaliojantis arba negali būti įvykdytas, neturėtų būti taikomos šiame reglamente nustatytos taisyklės dėl pripažinimo ir vykdymo, neatsižvelgiant į tai, ar teismas tokį sprendimą priėmė sprendamas pagrindinį ar šalutinį klausimą.

Kita vertus, tuo atveju, kai valstybės narės teismas, naudodamasis jurisdikcija pagal šį reglamentą arba pagal nacionalinę teisę, nustatė, kad arbitražinis susitarimas yra niekinis, negaliojantis arba negali būti įvykdytas, tai neturėtų kliudyti pripažinti teismo sprendimą dėl bylos esmės ir, atitinkamu atveju, jį vykdyti pagal šį reglamentą. Tai neturėtų daryti poveikio valstybių narių teismų kompetencijai spręsti dėl arbitražo sprendimų pripažinimo ir vykdymo pagal 1958 m. birželio 10 d. Niujorke priimtą Konvenciją dėl užsienio arbitražo sprendimų pripažinimo ir vykdymo [(Jungtinių Tautų sutarčių rinkinys, 330 t., p. 3)] (toliau – 1958 m. Niujorko konvencija), kuriai yra suteikiama pirmenybė prieš šį reglamentą.

Šis reglamentas neturėtų būti taikomas jokiame ieškiniui ar šalutiniam procesui, susijusiam visų pirma su arbitražo teismo formavimu, arbitrų įgaliojimais, arbitražo procedūros eiga ar bet kuriais kitais tokios procedūros aspektais, taip pat jokiame ieškiniui ar teismo sprendimui dėl arbitražo sprendimo panaikinimo, peržiūros, apskundimo, pripažinimo ar vykdymo.“

- 19 Šio reglamento 73 straipsnio 2 dalyje nurodyta:

„Šis reglamentas nedaro poveikio 1958 m. Niujorko konvencijos taikymui.“

Jungtinės Karalystės teisė

- 20 *Arbitration Act 1996* (1996 m. Arbitražo įstatymas) 66 straipsnyje „Arbitražo sprendimo vykdymas“ nustatyta:

„(1) [Arbitražo] teismo pagal arbitražinį susitarimą priimtas sprendimas, teismui leidus, gali būti vykdomas taip pat, kaip teismo sprendimas ar nutartis.

(2) Jei leidimas suteikiamas, gali būti priimtas teismo sprendimas, kuriame pakartojamas arbitražo sprendimas.

(3) Leidimas vykdyti arbitražo sprendimą negali būti suteikiamas, jeigu ir tiek, kiek asmuo, prieš kurį jį prašoma įvykdyti, įrodo, kad arbitražo teismas neturėjo dalykinės jurisdikcijos priimti sprendimo. Teisė pareikšti tokį prieštaravimą gali būti prarandama (žr. 73 straipsnį).

(4) Jokia šio straipsnio nuostata neturi įtakos arbitražo sprendimo pripažinimui ar vykdymui pagal bet kurį kitą įstatymą ar teisės normą, visų pirma pagal 1950 m. Arbitražo įstatymo (arbitražo sprendimų vykdymas pagal Ženevos konvenciją) II dalį arba šio įstatymo III dalies nuostatas dėl pripažinimo ir vykdymo pagal [1958 m.] Niujorko konvenciją arba pagal ieškinį dėl arbitražo sprendimo [(„action on the award“)].“

- 21 1996 m. Arbitražo įstatymo 67–72 straipsniuose nurodytos sąlygos, kurioms esant arbitražo procedūros šalys gali ginčyti arbitražo teismo jurisdikciją, procedūros teisėtumą ir arbitražo sprendimo pagrįstumą.

- 22 Šio įstatymo 73 straipsnyje „Teisės pareikšti reikalavimą praradimas“ numatyta:

„(1) Jei arbitražo procedūros šalis dalyvauja arba toliau dalyvauja šioje procedūroje ir iš karto arba per arbitražiniame susitarime, arbitražo teismo ar šios įstatymo dalies nuostatoje nustatytą terminą nepateikia prieštaravimo dėl to, kad:

a) arbitražo teismas neturi dalykinės jurisdikcijos;

b) procedūra buvo netinkamai vykdoma;

c) nebuvo laikomasi arbitražinio susitarimo ar kurios nors šios įstatymo dalies nuostatos arba

d) buvo padaryta kokių nors kitų pažeidimų, turinčių įtakos arbitražo teismui ar procedūrai,

ji negali vėliau pareikšti šio prieštaravimo arbitražo teisme ar teisme, nebent įrodo, kad tuo metu, kai dalyvavo arba tęsė dalyvavimą procedūroje, nežinojo ir, veikdama pagrįstai rūpestingai, negalėjo sužinoti prieštaravimo motyvų.

(2) Kai arbitražo teismas nusprendžia, kad jis turi dalykinę jurisdikciją, o arbitražo procedūros šalis, kuri galėjo ginčyti šį sprendimą:

a) pradėdama arbitražo apeliacijos ar peržiūros procesą arba

b) ginčydama arbitražo sprendimą,

to nepadarė arba nepadarė per arbitražiniame susitarime ar šios įstatymo dalies nuostatoje nustatytą terminą, ji negali vėliau prieštarauti dėl teismo dalykinės jurisdikcijos, remdamasi pagrindu, dėl kurio priimtas šis sprendimas.“

Ispanijos teisė

- 23 *Código Penal* (Baudžiamasis kodeksas; toliau – Ispanijos baudžiamasis kodeksas) 117 straipsnyje nustatyta:

„Draudikams, prisiėmusiems finansinių išpareigojimų riziką, kylančią dėl bet kokio turto, pramonės objekto, įmonės ar veiklos naudojimo ar eksploatavimo, kai įvykis, nuo kurio rizikos yra apdrausta, įvyksta dėl šiame kodekse numatytos aplinkybės, tenka tiesioginė civilinė atsakomybė, nevirsijant įstatyme ar sutartyje nustatytos kompensacijos ribos, nedarant poveikio išieškojimo iš atitinkamo asmens teisei.“

Pagrindinė byla ir prejudiciniai klausimai

- 24 2002 m. lapkričio mėn. prie Ispanijos krantų nuskendus naftos tanklaiviui *Prestige* ir dėl to padarius didelę žalą aplinkai Ispanijos ir Prancūzijos pakrantėse, 2002 m. pabaigoje Ispanijoje buvo pradėtas ikiteisminis tyrimas dėl, be kita ko, šio laivo kapitono nusikalstamos veikos.
- 25 Atlikus šį tyrimą, byla buvo perduota *Audiencia Provincial de A Coruña* (La Korunjos provincijos teismas, Ispanija), o keli juridiniai asmenys, tarp jų – Ispanijos valstybė, baudžiamojoje byloje pareiškė civilinius ieškinius laivo *Prestige* kapitonui, šio laivo savininkams ir, remdamiesi Ispanijos baudžiamojo kodekso 117 straipsniu dėl tiesioginio ieškinio, laivo ir jo savininkų civilinės atsakomybės draudikui *London P&I Club*. Nors 2003 m. birželio 16 d. *London P&I Club* bylą nagrinėjantiems Ispanijos baudžiamiesiems teismams sumokėjo užstatą, skirtą žalai, kuri galėjo atsirasti dėl nuskendusio laivo, atlyginti, ji nedalyvavo toje byloje.
- 26 2012 m. sausio 16 d., t. y. po to, kai buvo pareikšti šie civiliniai ieškiniai, *London P&I Club* inicijavo arbitražo procedūrą Londone (Jungtinė Karalystė), joje prašė pripažinti, kad pagal draudimo sutartyje, sudarytoje su laivo *Prestige* savininkais, numatytą arbitražinę išlygą Ispanijos Karalystė

savo reikalavimus pagal Ispanijos baudžiamojo kodekso 117 straipsnį privalo pareikšti šiame arbitraže. *London P&I Club* taip pat prašė pripažinti, kad ji negali būti atsakinga Ispanijos Karalystei dėl tokių reikalavimų, nes draudimo sutartyje numatyta, kad pagal sąlygą *pay to be paid* („sumokėk, kad būtų sumokėta“) apdraustasis pirmiausia turi sumokėti kompensaciją nukentėjusiajam, kad sumokėtą sumą galėtų susigrąžinti iš draudiko. Ispanijos Karalystė arbitražo procedūroje nedalyvavo, nors arbitražo teismas ją kvietė dalyvauti.

- 27 2013 m. vasario 13 d. priimtame sprendime arbitražo teismas nusprendė, kad, atsižvelgiant į tai, jog pagal Anglijos tarptautinės privatinės teisės normas Ispanijos Karalystės reikalavimai yra sutartinio pobūdžio, sutarčiai taikoma Anglijos teisė. Taigi, arbitražo teismo teigimu, Ispanijos Karalystė negalėjo remtis savininkų sutartinėmis teisėmis, nesilaikydama arbitražinės išlygos ir sąlygos *pay to be paid*. Tuo remdamasis arbitražo teismas padarė išvadą, kad Ispanijos teismuose pareikšti Ispanijos Karalystės reikalavimai atlyginti žalą turėjo būti pareikšti arbitraže Londone, kad, laivo savininkams iš anksto nesumokėjus žalos atlyginimo Ispanijos Karalystei, *London P&I Club* nebuvo atsakinga Ispanijos Karalystei ir kad bet kuriuo atveju ši atsakomybė pagal draudimo sutarties sąlygas negalėjo viršyti 1 mlrd. JAV dolerių (USD) (apie 900 000 000 EUR).
- 28 2013 m. kovo mėn. *London P&I Club* kreipėsi į *High Court of Justice (England & Wales), Queen's Bench Division (Commercial Court)* (Aukštasis Teisingumo Teismas (Anglija ir Velsas), Karalienės suolo skyrius (Komerčių bylų kolegija), Jungtinė Karalystė) pagal 1996 m. Arbitražo įstatymo 66 straipsnio 1 ir 2 dalis, prašydama leisti vykdyti arbitražo sprendimą nacionalinėje teritorijoje tokiomis pačiomis sąlygomis kaip teismo sprendimą ar nutartį ir priimti teismo sprendimą, kuriame būtų pakartotas šis arbitražo sprendimas. Ispanijos Karalystė prieštaravo šiam prašymui ir paprašė bylą nagrinėjančio teismo panaikinti tokį arbitražo sprendimą arba pripažinti jį negaliojančiu pagal 1996 m. Arbitražo įstatymo 67 straipsnį arba 72 straipsnį. Ispanijos Karalystė taip pat teigė, kad prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas turėtų atsisakyti pasinaudoti savo diskrecija priimti sprendimą, kuriame būtų pakartotas tas arbitražo sprendimas.
- 29 2013 m. spalio 22 d. nutartimi, priimta įvykus teismo posėdžiui, per kurį buvo pateikti faktiniai įrodymai ir išklausti Ispanijos teisės ekspertai, *High Court of Justice (England & Wales), Queen's Bench Division (Commercial Court)* (Aukštasis Teisingumo Teismas (Anglija ir Velsas), Karalienės suolo skyrius (Komerčių bylų kolegija)) išdavė leidimą *London P&I Club* dėl 2013 m. vasario 13 d. arbitražo sprendimo vykdymo. Jis taip pat 2013 m. spalio 22 d. priėmė sprendimą, kuriame pakartotas šis arbitražo sprendimas.
- 30 Tą nutartį Ispanijos Karalystė apskundė *Court of Appeal (England & Wales) (Civil Division)* (Apeliacinis teismas (Anglija ir Velsas), Civilinių bylų skyrius, Jungtinė Karalystė). 2015 m. balandžio 1 d. sprendimu šis teismas atmetė apeliacinį skundą.
- 31 2013 m. lapkričio 13 d. sprendimu, priimtu išnagrinėjus Ispanijos teismuose iškeltą baudžiamąją bylą, *Audiencia Provincial de A Coruña* (La Korunjos provincijos teismas) išteisino laivo *Prestige* kapitoną, kiek tai susiję su atsakomybe už nusikaltimus aplinkai, nuteisė jį už didelį nepaklusimą valdžios institucijos reikalavimams ir pripažino, kad jam nekyla civilinė atsakomybė už žalą, padarytą dėl išsiliejusių degalų, nes nėra ryšio tarp nusikalstamo nepaklusimo reikalavimams ir šios žalos. Tas teismas nesprendė klausimo dėl laivo *Prestige* savininkų ar *London P&I Club* civilinės atsakomybės.
- 32 Kelios šalys dėl tokio sprendimo padavė kasacinį skundą *Tribunal Supremo* (Aukščiausiasis Teismas, Ispanija). Šis teismas 2016 m. sausio 14 d. sprendimu išteisino laivo *Prestige* kapitoną dėl didelio nepaklusimo valdžios institucijos reikalavimams, tačiau pripažino jį kaltu dėl

neatsargaus nusikaltimo aplinkai. Kiek tai susiję su civiliniu ieškiniu, jis pripažino laivo *Prestige* kapitono ir savininkų civilinę atsakomybę, o remdamasis Ispanijos baudžiamojo kodekso 117 straipsniu, – ir *London P&I Club* civilinę atsakomybę, taikydamas jai sutartyje numatytą 1 mlrd. USD atsakomybės ribą. Galiausiai tas teismas perdavė bylą *Audiencia Provincial de A Coruña* (La Korunjos provincijos teismas), kad šis nustatytų atitinkamą atsakovams Ispanijos byloje tenkančių išpareigojimų atlyginti žalą dydį.

- 33 2017 m. lapkričio 15 d. sprendimu (ištaisytu 2018 m. sausio 11 d.) *Audiencia Provincial de A Coruña* (La Korunjos provincijos teismas) laivo *Prestige* kapitoną, šio laivo savininkus ir *London P&I Club* pripažino atsakingais daugiau nei 200 atskirų asmenų (tarp jų Ispanijos valstybei), taikydamas *London P&I Club* atveju sutartyje numatytą 1 mlrd. USD atsakomybės ribą. Šis sprendimas, dėl kurio buvo pateiktas kasacinis skundas, iš esmės patvirtintas 2018 m. gruodžio 19 d. *Tribunal Supremo* (Aukščiausiasis Teismas) sprendimu.
- 34 2019 m. kovo 1 d. *Audiencia Provincial de A Coruña* (La Korunjos provincijos teismas) priėmė vykdomąją nutartį, joje nurodė sumas, kurias kiekvienas iš ieškovų turi teisę reikalauti išieškoti iš atitinkamų atsakovų. Jis, be kita ko, nusprendė, kad atsakovai turi sumokėti Ispanijos valstybei apie 2,3 mlrd. EUR sumą, tačiau *London P&I Club* atveju taikytą 855 mln. EUR ribą.
- 35 2019 m. kovo 25 d. Ispanijos Karalystė kreipėsi į *High Court of Justice (England & Wales), Queen's Bench Division (Commercial Court)* (Aukštasis Teisingumo Teismas (Anglija ir Velsas), Karalienės suolo skyrius) su prašymu pripažinti Jungtinėje Karalystėje 2019 m. kovo 1 d. vykdomąją nutartį pagal Reglamento Nr. 44/2001 33 straipsnį. Tas teismas 2019 m. gegužės 28 d. nutartimi patenkino šį prašymą.
- 36 2019 m. birželio 26 d. *London P&I Club* pagal Reglamento Nr. 44/2001 43 straipsnį padavė apeliacinį skundą dėl šios nutarties prašymą priimti prejudicinį pateikusiam teismui.
- 37 Grįsdama savo apeliacinį skundą *London P&I Club* teigė, pirma, kad 2019 m. kovo 1 d. vykdomoji nutartis yra nesuderinama, kaip tai suprantama pagal Reglamento Nr. 44/2001 34 straipsnio 3 punktą, su 2013 m. spalio 22 d. teismo nutartimi ir sprendimu, priimtais pagal 1996 m. Arbitražo įstatymo 66 straipsnį ir patvirtintais 2015 m. balandžio 1 d. *Court of Appeal (England & Wales) (Civil Division)* (Apeliacinis teismas (Anglija ir Velsas), Civilinių bylų skyrius). Antra, remdamasi šio reglamento 34 straipsnio 1 punktu, ji teigė, kad šios teismo nutarties pripažinimas ar vykdymas akivaizdžiai prieštarauja viešajai tvarkai, visų pirma atsižvelgiant į *res judicata* galios principą.
- 38 Ispanijos Karalystė prašė atmesti apeliacinį skundą.
- 39 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas mano, kad pagrindinėje byloje kyla klausimas, pirma, ar toks sprendimas, kokį jis priėmė pagal 1996 m. Arbitražo įstatymo 66 straipsnį, gali būti laikomas „teismo sprendimu“, kaip jis suprantamas pagal Reglamento Nr. 44/2001 34 straipsnio 3 punktą, tuo atveju, kai šis teismas pats iš esmės nenagrinėjo viso ginčo, kurį išsprendė arbitražo teismas. Antra, jam kyla klausimas, ar teismo sprendimu, kuris nepatenka į šio reglamento dalykinę taikymo sritį dėl jo 1 straipsnio 2 dalies d punkte numatytos su arbitražu susijusios išimties, vis dėlto galima remtis siekiant pagal minėto reglamento 34 straipsnio 3 punktą užkirsti kelią kitos valstybės narės teismo sprendimo pripažinimui ir vykdymui. Trečia, tam teismui kyla klausimas, ar tuo atveju, jeigu nebūtų galima taip remtis minėtu teismo sprendimu, pagal to paties reglamento 34 straipsnio 1 punktą leidžiama atsisakyti

pripažinti ir vykdyti tokį kitos valstybės narės teismo sprendimą, nes juo nepaisoma ankstesnio arbitražo sprendimo ar teismo sprendimo, kuriame pakartojamas šis arbitražo sprendimas, *res judicata* galios.

- 40 Šiomis aplinkybėmis *High Court of Justice (England & Wales), Queen's Bench Division (Commercial Court)* (Aukštasis Teisingumo Teismas (Anglija ir Velsas), Karalienės suolo skyrius (Komerčių bylų kolegija)), nutarė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šiuos prejudicinius klausimus:

- „1. Atsižvelgiant į klausimų, į kuriuos turi atsakyti nacionalinis teismas, kad nuspręstų, ar turi priimti teismo sprendimą, kuriame pakartojamas arbitražo sprendimas, pagal 1996 m. Arbitražo įstatymo 66 straipsnį, pobūdį, ar taikant šią nuostatą priimtas teismo sprendimas gali būti laikomas atitinkamu valstybės narės, kurioje prašoma pripažinimo, „teismo sprendimu“, kaip jis suprantamas pagal [Reglamento Nr. 44/2001] 34 straipsnio 3 punktą?
2. Atsižvelgiant į tai, kad teismo sprendimas, kuriame pakartojamas arbitražo sprendimas, kaip antai 1996 m. Arbitražo įstatymo 66 straipsnyje numatytas sprendimas, yra teismo sprendimas, kuris nepatenka į Reglamento Nr. 44/2001 dalykinę taikymo sritį dėl jo 1 straipsnio 2 dalies d punkte numatytos su arbitražu susijusios išimties, ar toks teismo sprendimas gali būti laikomas atitinkamu valstybės narės, kurioje prašoma pripažinimo, „teismo sprendimu“, kaip jis suprantamas pagal [šio] reglamento 34 straipsnio 3 punktą?
3. Darant prielaidą, kad Reglamento Nr. 44/2001 34 straipsnio 3 punktas netaikomas, jeigu kitos valstybės narės teismo sprendimo pripažinimas ir vykdymas prieštarautų nacionalinei viešajai tvarkai dėl to, kad juo būtų pažeidžiamas *res judicata* galios principas atsižvelgiant į ankstesnį nacionalinį arbitražo sprendimą arba ankstesnį teismo sprendimą, kurį pakartodamas arbitražo sprendimą priėmė valstybės narės, kurioje prašoma pripažinimo, teismas, ar galima remtis Reglamento Nr. 44/2001 34 straipsnio 1 punktu kaip pagrindu atsisakyti pripažinti arba vykdyti teismo sprendimą, o gal šio reglamento 34 straipsnio 3 ir 4 punktuose numatyti visi pagrindai, kuriais remiantis dėl *res judicata* galios ir (arba) nesuderinamumo galima užkirsti kelią teismo sprendimo, kaip jis suprantamas pagal tą reglamentą, pripažinimui ir vykdymui?“

Dėl prejudicinių klausimų

Dėl pirmojo ir antrojo klausimų

- 41 Pirmuoju ir antruoju klausimais, kuriuos reikia nagrinėti kartu, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar Reglamento Nr. 44/2001 34 straipsnio 3 punktas turi būti aiškinamas taip, kad valstybės narės teismo priimtas sprendimas, kuriame pakartojamas arbitražo sprendimas, gali būti laikomas teismo sprendimu, kaip jis suprantamas pagal šią nuostatą, dėl kurio šioje valstybėje narėje negali būti pripažintas kitoje valstybėje narėje priimtas teismo sprendimas, jeigu šie teismo sprendimai yra tarpusavyje nesuderinami.
- 42 Pirmiausia primintina, kad atsižvelgiant į tai, jog Reglamentu Nr. 1215/2012 panaikintas ir pakeistas Reglamentas Nr. 44/2001, kuris savo ruožtu pakeitė 1968 m. rugsėjo 27 d. Konvenciją dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose vykdymo (OL L 299, 1972, p. 32) su pakeitimais, padarytais vėlesnėmis konvencijomis dėl naujų valstybių narių prisijungimo

prie šios konvencijos, Teisingumo Teismo pateiktas vieno iš šių teisės aktų nuostatų aiškinimas taikomas ir kito teisės akto nuostatomis, kai šias nuostatas galima laikyti lygiavertėmis (šiuo klausimu žr. 2021 m. liepos 15 d. Sprendimo *Volvo ir kt.*, C-30/20, EU:C:2021:604, 28 punktą).

- 43 Taip yra kiekvieno iš šių abiejų reglamentų 1 straipsnio 2 dalies d punkto ir šios konvencijos 1 straipsnio 4 dalies, pagal kuriuos arbitražas nepatenka į jų taikymo sritį, atveju.
- 44 Tokia išimtis apima visą arbitražą, kaip tam tikrą sritį, įskaitant valstybės teismuose pradėtas procedūras (1991 m. liepos 25 d. Sprendimo *Rich*, C-190/89, EU:C:1991:319, 18 punktą).
- 45 Iš to matyti, kad arbitražo sprendimo pripažinimo ir vykdymo procedūra patenka į valstybėje narėje, kurioje prašoma pripažinti ir leisti vykdyti tą sprendimą, taikytinos nacionalinės ir tarptautinės teisės, o ne į Reglamento Nr. 44/2001 taikymo sritį (šiuo klausimu žr. 2015 m. gegužės 13 d. Sprendimo *Gazprom*, C-536/13, EU:C:2015:316, 41 punktą).
- 46 Be to, Reglamento Nr. 1215/2012 12 konstatuojamojoje dalyje nurodyta, kad šis reglamentas netaikomas ieškiniui ar teismo sprendimui dėl arbitražo sprendimo pripažinimo ar vykdymo.
- 47 Vadinas, teismo sprendimui, kuriame pakartojamas arbitražo sprendimas, taikoma Reglamento Nr. 44/2001 1 straipsnio 2 dalies d punkte nurodyta išimtis dėl arbitražo, todėl valstybės narės tarpusavyje nepripažįsta tokio sprendimo ir jis negali judėti Sąjungos teisminėje erdvėje pagal šio reglamento nuostatas.
- 48 Atsižvelgiant į tai, toks sprendimas gali būti laikomas teismo sprendimu, kaip jis suprantamas pagal Reglamento Nr. 44/2001 34 straipsnio 3 punktą.
- 49 Pirma, iš Reglamento Nr. 44/2001 32 straipsnyje pateiktos sąvokos „teismo sprendimas“ plačios apibrėžties matyti, kad ši sąvoka reiškia bet kokią valstybės narės teismo sprendimą, nedarant skirtumo dėl nagrinėjamo sprendimo turinio, nesvarbu, ar dėl jo kilmės valstybėje narėje vadovaujantis įvairia tvarka vyko arba galėjo įvykti rungtimosi principu grindžiamas tyrimas (šiuo klausimu žr. 2022 m. balandžio 7 d. Sprendimo *H Limited*, C-568/20, EU:C:2022:264, 24 ir 26 punktus ir juose nurodytą jurisprudenciją). Be to, ši plati apibrėžtis taikoma visoms šio reglamento nuostatomis, kuriose ši sąvoka vartojama, įskaitant to reglamento 34 straipsnio 3 punktą (pagal analogiją žr. 1994 m. birželio 2 d. Sprendimo *Solo Kleinmotoren*, C-414/92, EU:C:1994:221, 20 punktą).
- 50 Tokį Reglamento Nr. 44/2001 34 straipsnio 3 punkte vartojamos teismo sprendimo sąvokos aiškinimą patvirtina šios nuostatos tikslas, t. y. užtikrinti, kad valstybės narės vidaus teisės sistema būtų vientisa ir kad jos socialinės tvarkos nesutrikdytų pareiga pripažinti su jos pačios teismo sprendimu, priimtu dėl ginčo tarp tų pačių šalių, nesuderinamą kitos valstybės narės teismo sprendimą (pagal analogiją žr. 1994 m. birželio 2 d. Sprendimo *Solo Kleinmotoren*, C-414/92, EU:C:1994:221, 21 punktą).
- 51 Antra, iš Teisingumo Teismo jurisprudencijos matyti, kad tam tikros srities neįtraukimas į Reglamento Nr. 44/2001 taikymo sritį netrukdo tam, kad su ja susijusiam teismo sprendimui būtų taikomas šio reglamento 34 straipsnio 3 punktas, taigi, ir tam, kad būtų užkirstas kelias pripažinti su tuo sprendimu nesuderinamą kitoje valstybėje narėje priimtą teismo sprendimą.

- 52 Teisingumo Teismas, be kita ko, nusprendė, kad kitos valstybės narės teismo sprendimas yra nesusuderinamas su valstybės narės, kurioje siekiama sprendimo pripažinimo, teismo sprendimu, kuris dėl jo sąsajos su fizinių asmenų statusu nepatenka į šio sprendimo 42 punkte nurodytos konvencijos taikymo sritį, nes šie abu valstybių narių teismų sprendimai sukelia vienas kitam prieštaraujančias teises pasekmes (šiuo klausimu žr. 1988 m. vasario 4 d. Sprendimo *Hoffmann*, 145/86, EU:C:1988:61, 25 punktą).
- 53 Vadinas, valstybėje narėje priimtas teismo sprendimas, kuriame pakartojamas arbitražo sprendimas, gali būti laikomas Reglamento Nr. 44/2001 34 straipsnio 3 punkte nurodytu teismo sprendimu, dėl kurio šioje valstybėje narėje neleidžiama pripažinti kitoje valstybėje narėje priimto teismo sprendimo, jeigu šie teismo sprendimai yra tarpusavyje nesusuderinami.
- 54 Vis dėlto kitaip yra tuo atveju, kai arbitražo sprendimas, kuris pakartojamas tame teismo sprendime, buvo priimtas tokiomis aplinkybėmis, dėl kurių nebuvo galima, laikantis šio reglamento nuostatų ir pagrindinių tikslų, priimti į jo taikymo sritį patenkančio teismo sprendimo.
- 55 Šiuo klausimu primintina, kad aiškinant Sąjungos teisės nuostatą reikia atsižvelgti ne tik į jos tekstą, bet ir į kontekstą ir teisės akto, kuriame ji įtvirtinta, tikslus. Taigi, siekiant atsakyti į pirmąjį ir antrąjį prejudicinius klausimus, reikia atsižvelgti ne tik į Reglamento Nr. 44/2001 34 straipsnio 3 punkto tekstą ir tikslą, bet ir į šios nuostatos kontekstą ir visus šiuo reglamentu siekiamus tikslus (šiuo klausimu žr. 2010 m. gegužės 4 d. Sprendimo *TNT Express Nederland*, C-533/08, EU:C:2010:243, 44 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).
- 56 Šiuos tikslus atspindi principai, kuriais Sąjungoje grindžiamas teismų bendradarbiavimas civilinėse bylose, kaip antai laisvo tokiose bylose priimtų sprendimų judėjimo, jurisdikcijos nuspėjamumo, taigi, ir teisės subjektų teisinio saugumo, gero teisingumo vykdymo, maksimalaus rizikos, kad vienu metu vyks teismo procesai dėl to paties ginčo, sumažinimo ir tarpusavio pasitikėjimo vykdant teisingumą principai (šiuo klausimu žr. 2010 m. gegužės 4 d. Sprendimo *TNT Express Nederland*, C-533/08, EU:C:2010:243, 49 punktą ir 2013 m. gruodžio 19 d. Sprendimo *Nipponka Insurance*, C-452/12, EU:C:2013:858, 36 punktą).
- 57 Reikia pridurti, kad tarpusavio pasitikėjimo vykdant teisingumą Sąjungoje principas, kuriuo, remiantis Reglamento Nr. 44/2001 16 konstatuojamąja dalimi, grindžiamos šiame reglamente numatytos teismo sprendimų pripažinimo taisyklės, netaikomas nei arbitražo teismų sprendimams, nei teismo sprendimams, kuriuose pakartojami arbitražo sprendimai.
- 58 Vadinas, priėmus teismo sprendimą, kuriame pakartojamas arbitražo sprendimas, šis arbitražo sprendimas gali sukelti pasekmių pagal Reglamento Nr. 44/2001 34 straipsnio 3 punktą tik jeigu tai netrukdo pasinaudoti Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 47 straipsnyje įtvirtinta teise į veiksmingą teisinę gynybą (šiuo klausimu žr. 2016 m. gegužės 25 d. Sprendimo *Meroni*, C-559/14, EU:C:2016:349, 44 punktą) ir leidžia pasiekti laisvo civilinėse bylose priimtų sprendimų judėjimo, taip pat tarpusavio pasitikėjimo vykdant teisingumą Sąjungoje, tikslus bent jau tokiomis pat palankiomis sąlygomis, kurias lemia šio reglamento taikymas (pagal analogiją žr. 2010 m. gegužės 4 d. Sprendimo *TNT Express Nederland*, C-533/08, EU:C:2010:243, 55 punktą ir 2013 m. gruodžio 19 d. Sprendimo *Nipponka Insurance*, C-452/12, EU:C:2013:858, 38 punktą).

- 59 Šiuo atveju pažymėtina, kad dėl pagrindinėje byloje nagrinėjamo arbitražo sprendimo turinio negalėjo būti priimtas į Reglamento Nr. 44/2001 taikymo sritį patenkantis teismo sprendimas, antraip pažeidžiamos dvi pagrindinės šio reglamento nuostatos dėl, pirma, į draudimo sutartį įtrauktos arbitražinės išlygos santykinio poveikio ir, antra, *lis pendens*.
- 60 Pirma, dėl arbitražinės išlygos, įtrauktos į draudimo sutartį, santykinio poveikio pažymėtina, kad iš Teisingumo Teismo jurisprudencijos matyti, kad draudiko ir draudėjo numatyta jurisdikciją nustatanti sąlyga negali trukdyti nuo apdraustos žalos nukentėjusiai šaliai pasinaudoti teise pareikšti ieškinį dėl deliktinės ar kvazideliktinės atsakomybės tiesiogiai draudikui vietas, kurioje įvyko žalą sukėlęs įvykis, teisme arba šios nukentėjusios šalies gyvenamosios (buveinės) vietos teisme, jeigu nacionalinėje teisėje numatytas toks tiesioginis ieškinys (šiuo klausimu žr. 2017 m. liepos 13 d. Sprendimo *Assens Havn*, C-368/16, EU:C:2017:546, 31 ir 40 punktus ir nurodytą jurisprudenciją).
- 61 Vadinasi, kitas teismas nei tas, kuriame jau yra pareikštas tiesioginis ieškinys, neturėtų pripažinti savo jurisdikcijos, remdamasis tokia arbitražine išlyga, nes turi būti užtikrintas Reglamentu Nr. 44/2001 siekiamas tikslas, t. y. ginti žalą patyrusias šalis nuo atitinkamo draudiko, antraip būtų pažeista minėta nukentėjusios šalies teisė (šiuo klausimu žr. 2017 m. liepos 13 d. Sprendimo *Assens Havn*, C-368/16, EU:C:2017:546, 36 ir 41 punktus).
- 62 Šiam nuo žalos nukentėjusių šalių apsaugos tikslui būtų pakenkta, jeigu teismo sprendimą, kuriame pakartojamas arbitražo sprendimas pripažinti arbitražo teismo jurisdikciją remiantis tokia į atitinkamą draudimo sutartį įtraukta arbitražine išlyga, būtų galima laikyti „sprendimu, priimtu dėl ginčo tarp tų pačių šalių prašomoje sprendimo pripažinimo valstybėje narėje“, kaip tai suprantama pagal Reglamento Nr. 44/2001 34 straipsnio 3 punktą.
- 63 Iš tiesų, kaip matyti iš pagrindinės bylos aplinkybių, jeigu būtų pritarta tam, kad toks teismo sprendimas galėtų trukdyti pripažinti teismo sprendimą, priimtą kitoje valstybėje narėje pagal nukentėjusios šalies pareikštą tiesioginį ieškinį dėl atsakomybės, iš šios šalies būtų atimta galimybė realiai gauti patirtos žalos atlyginimą.
- 64 Antra, dėl *lis pendens* pažymėtina, kad iš nutarties dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą matyti, kad arbitražo procedūros inicijavimo dieną, t. y. 2012 m. sausio 16 d., Ispanijos teismuose jau buvo nagrinėjama byla, kurioje ginčas kilo tarp, be kita ko, Ispanijos valstybės ir *London P&I Club*.
- 65 Be to, iš Teisingumo Teismo turimos bylos medžiagos matyti, kad 2011 m. birželio mėn. *London P&I Club* buvo įteikti Ispanijos teismuose pareikšti civiliniai ieškiniai ir kad vienasmenis arbitražo teismas pakvietė Ispanijos Karalystę dalyvauti *London P&I Club* inicijuotoje arbitražo procedūroje Londone.
- 66 Kadangi Reglamento Nr. 44/2001 27 straipsnio 1 dalyje nurodytos „bylos <...> tarp tų pačių šalių“ ir nereikalaujama, kad jose šalys faktiškai dalyvautų, konstatuotina, kad šio sprendimo 64 punkte nurodyti procesai vyksta tarp tų pačių šalių (šiuo klausimu žr. 2017 m. spalio 19 d. Sprendimo *Merck*, C-231/16, EU:C:2017:771, 31 ir 32 punktus).
- 67 Galiausiai šių procesų dalykas ir pagrindas buvo tie patys, t. y. galimas *London P&I Club* atsakomybės už žalą, kurią Ispanijos valstybė patyrė nuskendus laivui *Prestige*, atsiradimas pagal *London P&I Club* ir laivo *Prestige* savininkų sudarytą draudimo sutartį.

- 68 Aiškindamas Reglamento Nr. 44/2001 27 straipsnio 1 dalį Teisingumo Teismas konstatavo, kad reikalavimo pripažinti atsakovą atsakingu už žalą ir priteisti iš jo žalos atlyginimą pagrindas ir dalykas yra tokie patys kaip šio atsakovo ieškinio dėl prievolės nebuvimo pripažinimo, kuriuo siekiama pripažinti, kad jis nėra atsakingas už tą žalą, pagrindas ir dalykas (šiuo klausimu žr. 2013 m. gruodžio 19 d. Sprendimo *Nipponka Insurance*, C-452/12, EU:C:2013:858, 42 punktą ir 2017 m. gruodžio 20 d. Sprendimo *Schlömp*, C-467/16, EU:C:2017:993, 51 punktą). Nagrinėjamu atveju Ispanijoje pareikštais civiliniais ieškiniais visų pirma buvo siekiama pripažinti *London P&I Club* atsakomybę šioje valstybėje narėje, o *London P&I Club* inicijuota arbitražo procedūra Londone siekta pripažinti, kad tokios atsakomybės nekyla.
- 69 Tokios aplinkybės atitinka *lis pendens* situaciją, kai pagal Reglamento Nr. 44/2001 27 straipsnį teismas, į kurį kreiptasi vėliau, savo iniciatyva sustabdo bylos nagrinėjimą, kol bus nustatyta teismo, į kurį kreiptasi pirmiausia, jurisdikcija, o paskui, kai tokia jurisdikcija nustatoma, jis atsisako jurisdikcijos to teismo naudai.
- 70 Kaip pažymėta šio sprendimo 56 punkte, šia nuostata siekiamas maksimalus rizikos, kad vienu metu vyks teismo procesai dėl to paties ginčo, sumažinimas yra vienas iš tikslų ir principų, kuriais Sąjungoje grindžiamas teismų bendradarbiavimas civilinėse bylose.
- 71 Teismas, į kurį kreiptasi siekiant, kad būtų priimtas sprendimas, kuriame pakartojamas arbitražo sprendimas, turi patikrinti, ar laikytasi Reglamento Nr. 44/2001 nuostatų ir pagrindinių tikslų, kad būtų užkirstas kelias juos apeiti, pavyzdžiui, kai arbitražo procedūra užbaigiama, nepaisant tiek į draudimo sutartį įtrauktos arbitražinės išlygos santykinio poveikio, tiek šio reglamento 27 straipsnyje numatytų *lis pendens* taisyklių. Nagrinėjamu atveju iš Teisingumo Teismo turimos bylos medžiagos ir per teismo posėdį išsakytų pozicijų matyti, kad toks patikrinimas nebuvo atliktas nei *High Court of Justice (England & Wales), Queen's Bench Division (Commercial Court)* (Aukštasis Teisingumo Teismas (Anglija ir Velsas), Karalienės suolo skyrius (Komerčių bylų kolegija)), nei *Court of Appeal (England & Wales) (Civil Division)* (Apeliacinis teismas (Anglija ir Velsas), Civilinių bylų skyrius); be to, nė vienas iš šių dviejų teismų nepateikė Teisingumo Teismui prašymo priimti prejudicinį sprendimą pagal SESV 267 straipsnį.
- 72 Tokiomis aplinkybėmis teismo sprendimas, kuriame pakartojamas arbitražo sprendimas, kaip antai nagrinėjamas pagrindinėje byloje, pagal Reglamento Nr. 44/2001 34 straipsnio 3 punktą negali būti kliūtis pripažinti kitos valstybės narės teismo sprendimą.
- 73 Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, į pirmąjį ir antrąjį klausimus reikia atsakyti: Reglamento Nr. 44/2001 34 straipsnio 3 punktas turi būti aiškinamas taip, kad valstybės narės teismo priimtas sprendimas, kuriame pakartojamas arbitražo sprendimas, nėra teismo sprendimas, kaip jis suprantamas pagal šią nuostatą, jeigu šios valstybės narės teismas, nepažeisdamas šio reglamento nuostatų ir pagrindinių tikslų, visų pirma į draudimo sutartį įtrauktos arbitražinės išlygos santykinio poveikio ir šio reglamento 27 straipsnyje numatytų *lis pendens* taisyklių, negalėjo priimti sprendimo, kurio rezultatas būtų lygiavertis šio arbitražo sprendimo rezultatui, ir kad toks teismo sprendimas šiuo atveju negali būti kliūtis toje valstybėje narėje pripažinti kitoje valstybėje narėje priimtą teismo sprendimą.

Dėl trečiojo klausimo

- 74 Trečiuoju klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar Reglamento Nr. 44/2001 34 straipsnio 1 punktas turi būti aiškinamas taip, kad pagal jį tuo atveju, kai šio reglamento 34 straipsnio 3 punktas netaikomas teismo sprendimui,

kuriame pakartojamas arbitražo sprendimas, leidžiama atsisakyti pripažinti arba vykdyti kitos valstybės narės teismo sprendimą dėl jo prieštaravimo viešajai tvarkai, motyvuojant tuo, kad jis pažeidžia to teismo sprendimo *res judicata* galią.

- 75 Šiuo klausimu iš atsakymo į pirmuosius du klausimus matyti, kad nagrinėjamu atveju Reglamento Nr. 44/2001 34 straipsnio 3 punktas netaikytinas šio sprendimo 29 punkte nurodytam teismo sprendimui dėl to, kad arbitražo procedūra, per kurią priimtas arbitražo sprendimas, kuris buvo patvirtintas tuo teismo sprendimu, užbaigta pažeidžiant šio reglamento 27 straipsnyje numatytas *lis pendens* taisykles ir į nagrinėjamą draudimo sutartį įtrauktos arbitražinės išlygos santykinį poveikį.
- 76 Tokiomis aplinkybėmis tai, kad tokio teismo sprendimo tariamai nesilaikyta šio sprendimo 34 punkte nurodyta 2019 m. kovo 1 d. vykdomąja nutartimi, priimta per procesą, į kurį nebuvo atsižvelgta tame pačiame teismo sprendime, negali būti laikoma Jungtinės Karalystės viešosios tvarkos pažeidimu.
- 77 Bet kuriuo atveju, remiantis Teisingumo Teismo jurisprudencija, Reglamento Nr. 44/2001 34 straipsnio 1 punktas turi būti aiškinamas siaurai, nes jis yra kliūtis įgyvendinti vieną iš pagrindinių šio reglamento tikslų. Taigi juo galima remtis tik išimtiniais atvejais (2016 m. gegužės 25 d. Sprendimo *Meroni*, C-559/14, EU:C:2016:349, 38 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).
- 78 Teisingumo Teismas jau yra nusprendęs, kad sąvoka „viešoji tvarka“ negalima remtis, kai sprendžiamas klausimas dėl užsienio teismo sprendimo suderinamumo su nacionalinio teismo sprendimu (1988 m. vasario 4 d. Sprendimo *Hoffmann*, 145/86, EU:C:1988:61, 21 punktas).
- 79 Iš tiesų, kaip savo išvados 77 punkte nurodė generalinis advokatas ir kaip pažymėjo Prancūzijos vyriausybė, Sąjungos teisės aktų leidėjas ketino Reglamento Nr. 44/2001 34 straipsnio 3 ir 4 punktuose išsamiai reglamentuoti anksčiau priimto teismo sprendimo *res judicata* galios, visų pirma pripažintino teismo sprendimo nesuderinamumo su šiuo ankstesniu teismo sprendimu, klausimą, taip pašalindamas galimybę šiuo aspektu remtis šio reglamento 34 straipsnio 1 punkte nurodyta viešosios tvarkos išlyga.
- 80 Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, į trečiąjį klausimą reikia atsakyti: Reglamento Nr. 44/2001 34 straipsnio 1 punktas turi būti aiškinamas taip, kad tuo atveju, kai šio reglamento 34 straipsnio 3 punktas netaikomas teismo sprendimui, kuriame pakartojamas arbitražo sprendimas, negalima atsisakyti pripažinti arba vykdyti kitos valstybės narės teismo sprendimo dėl jo prieštaravimo viešajai tvarkai, motyvuojant tuo, kad jis pažeidžia to teismo sprendimo *res judicata* galią.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

- 81 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (didžioji kolegija) nusprendžia:

1. 2000 m. gruodžio 22 d. Tarybos reglamento (EB) Nr. 44/2001 dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose pripažinimo ir vykdymo 34 straipsnio 3 punktas turi būti aiškinamas taip, kad valstybės narės teismo priimtas sprendimas, kuriame pakartojamas arbitražo sprendimas, nėra teismo sprendimas, kaip jis suprantamas pagal šią nuostatą, jeigu šios valstybės narės teismas, nepažeisdamas šio reglamento nuostatų ir pagrindinių tikslų, visų pirma į draudimo sutartį įtrauktos arbitražinės išlygos santykinio poveikio ir šio reglamento 27 straipsnyje numatytų *lis pendens* taisyklių, negalėjo priimti sprendimo, kurio rezultatas būtų lygiavertis šio arbitražo sprendimo rezultatui, ir kad toks teismo sprendimas šiuo atveju negali būti kliūtis toje valstybėje narėje pripažinti kitoje valstybėje narėje priimtą teismo sprendimą.
2. Reglamento Nr. 44/2001 34 straipsnio 1 punktas turi būti aiškinamas taip, kad tuo atveju, kai šio reglamento 34 straipsnio 3 punktas netaikomas teismo sprendimui, kuriame pakartojamas arbitražo sprendimas, negalima atsisakyti pripažinti arba vykdyti kitos valstybės narės teismo sprendimo dėl jo prieštaravimo viešajai tvarkai, motyvuojant tuo, kad jis pažeidžia to teismo sprendimo *res judicata* galią.

Parašai.